

Inhoud

Voorwoord	13
Inleiding	17
Transformatie gaat over kwaliteit van leven <i>Raf Janssen</i>	
NIEUWE KADERS	25
1 De wijk in!	27
Op weg naar nieuwe vormen van zorg, ondersteuning en samenspel <i>Jean Pierre Wilken</i>	
1.1 Inleiding	27
1.2 Hervorming van het sociale stelsel	27
1.3 Transitie en transformatie	29
1.4 Kantelingen	30
1.5 Informele inzet is krachtig, maar kan ook kwetsbaar zijn	31
1.6 Naar de wijk	32
1.7 Re-professionalisering	34
1.8 Kwaliteitskenmerken	34
1.9 Oud en nieuw	37
2 Sociale professionals in de wijk	41
Allrounders gevraagd <i>Paul Vlaar en Eelke Pruim</i>	
2.1 Inleiding	41
2.2 Professionaliteit in het nieuwe sociale domein	41
2.3 Competenties maatschappelijke ondersteuning	43
2.4 Generalistisch werken en vakspecialistische expertise	46
2.5 Conclusies en aanbevelingen	48
3 Sociale (wijk)teams: integraal en veelvormig	51
<i>Vincent de Waal</i>	
3.1 Inleiding	51
3.2 Uitgangspunten en opgaven	52
3.3 De wijkaanpak: kansen en beperkingen	53
3.4 Lokaal maatwerk	56
3.5 Een nabije wijkaanpak in multidisciplinaire teams	57
3.6 Sociale (wijk)teams en de competenties van sociaal werkers	59

4	Sociaal makelen voor een krachtige civil society	65
	Wijkgericht werken aan activering, talentontwikkeling en ondersteuning van vitale buurtnetwerken	
	<i>Dirk Postma en Pascal van Wanrooy</i>	
4.1	Inleiding	65
4.2	Over André, Aicha en de deelnemers aan Taal & Ontmoeting	66
4.3	Werken aan samenredzaamheid, empowerment en activering	68
4.4	Wat zien bewoners van de sociaal makelaars?	69
4.5	Werken aan lichte netwerken	69
4.6	Logica van het activeren	71
4.7	Groepsgerichte activering	73
4.8	Wat maakt sociaal makelaars bijzonder?	74
5	De gezonde wijk	77
	Samenwerken aan sociaal en gezond	
	<i>Aletta Winsemius, Sonja Liefhebber en Rianca Scheffel</i>	
5.1	Inleiding	77
5.2	De samenhang tussen sociaal en gezond	77
5.3	De kloof tussen sociaal en gezond	79
5.4	Voorbeelden van samen werken aan sociaal en gezond	80
5.5	Samenwerken... met wie?	82
5.6	De meerwaarde van samenwerken aan sociaal en gezond	82
5.7	Samenvatting	83
	SAMENWERKING	87
6	Interdisciplinaire samenwerking in de wijk	89
	De T-shaped professional	
	<i>Lies Korevaar, Jolanda Kroes en Suzanne Kuik</i>	
6.1	Inleiding	89
6.2	Interdisciplinaire samenwerking	90
6.3	De T-shaped professional	91
6.4	Competenties	93
6.5	Dilemma's bij het interdisciplinair samenwerken in een wijkteam	96
6.6	Voorwaarden voor interdisciplinaire samenwerking	96
6.7	Opleiding	97
6.8	Ten slotte	97

7 Samenwerking van vrijwilligers en beroepskrachten in het sociale domein	99
Nieuwe vormen van partnerschap	
<i>Sabrina Keinemans en Raymond Kloppenburg</i>	
7.1 Inleiding	99
7.2 Wie zorgt voor wie in de participatiesamenleving	99
7.3 Hoe verhouden beroepskrachten en vrijwilligers zich tot elkaar?	101
7.4 Spanningsvelden tussen professionals en vrijwilligers	103
7.5 Naar een constructieve samenwerking	104
7.6 Competenties sociale professional	106
7.7 Besluit	107
8 Samenspel tussen mantelzorg en professionals	111
Een kwestie van balans	
<i>Wilco Kruijswijk, Anita Peters en Ellen Witteveen</i>	
8.1 Inleiding	111
8.2 Definitie mantelzorg	111
8.3 Hoe gaat het met de mantelzorger?	114
8.4 Samen zorgen in een netwerk: met wie wel en met wie juist niet?	116
8.5 Wat kun je bieden?	118
8.6 Conclusie	121
9 Instappen is niet zo moeilijk...	123
De inzet van ervaringsdeskundigen in de wijk	
<i>Anne-Marie van Bergen, Tineke Bouwes en Astrid Philips</i>	
9.1 Inleiding	123
9.2 Waarom aandacht voor ervaringsdeskundigheid?	124
9.3 Wat is ervaringsdeskundigheid?	125
9.4 Ervaringsdeskundige: wel professioneel, maar geen hulpverlener	127
9.5 De ervaringsdeskundige in de wijk	128
9.6 De meerwaarde voor de bewoner	128
9.7 Samenwerking met professionals in zorg en welzijn	131
9.8 Samenvatting	133
10 Jeugdhulpverlening en opvoedingsondersteuning in de wijk	135
'It takes a neighbourhood to raise a child'	
<i>Jeannette Doornenbal</i>	
10.1 Inleiding	135
10.2 Veranderd jeugdbeleid	136
10.3 Maatschappelijke ontwikkelingen	137
10.4 Professionals: opvoeden in de wijk	139
10.5 Samenvatting	143

11 Interprofessioneel samenwerken rond ouderen in de wijk	145
Succesfactoren als handvat voor verbetering	
<i>Carolien Smits, Joep Hofhuis, Liesbeth Rijdsdijk, Monique Mensen, Sjiera de Vries</i>	
11.1 Introductie	145
11.2 Ouderen in de wijk	145
11.3 Zorg en welzijn naar de wijk	147
11.4 Uitkomsten van interprofessioneel samenwerken	148
11.5 Succesfactoren voor interprofessioneel samenwerken	148
11.6 Naar een betere samenwerking in de eerste lijn	151
12 Reclassering in de wijk	155
Over de borging van sociale veiligheid	
<i>Josien Leurdijk en Jaap A. van Vliet</i>	
12.1 Inleiding	155
12.2 Wat doet de reclassering?	155
12.3 Veiligheid	156
12.4 Wat doen reclasseringswerkers in de wijk?	156
12.5 Effectief veiligheidsbeleid is integraal	157
12.6 ZSM-werkwijze	159
12.7 Gegevensuitwisseling	160
12.8 Tot slot	161
13 Uitwisselen van persoonsgegevens in een sociaal wijkteam	165
De noodzaak van een radicale omslag	
<i>Jolanda van Boven en Peter Gunst</i>	
13.1 Inleiding	165
13.2 Radicale omslag	167
13.3 Leren in de context van samenwerking	168
13.4 Privacydrempels in de praktijk	168
13.5 Persoonsgegevens delen	171
13.6 Vier pijlers van de Leertuinmethode	172
13.7 De Leertuinmethode en het beroepsgeheim	175
13.8 Context om zorgvuldig informatie uit te wisselen	176
13.9 Tot slot	178

WERKWIJZEN	181
14 De Kanteling in praktijk	183
Een handreiking voor een gekantelde gespreksvoering	
<i>Els Overkamp en Mirjam Gademan</i>	
14.1 Inleiding	183
14.2 Van verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving	183
14.3 De Kanteling; bezieling of bezuiniging?	184
14.4 Vier schillen	185
14.5 Gespreksvoering	187
14.6 Context en kader van het gesprek	189
14.7 Het voeren van een gesprek	191
14.8 Slotbeschouwing	194
15 Werken vanuit Sociale NetwerkStrategieën	197
Ontwikkelen vanuit beweging	
<i>Riet Portengen</i>	
15.1 Inleiding	197
15.2 Paradigmawisseling	197
15.3 Het werken vanuit SoNeStra	198
15.4 Werkwijze	202
15.5 Praktijkvoorbeeld	207
15.6 Samenvatting	209
16 Eenzaamheid en sociaal isolement	211
Vrijwilligers en professionals werken samen aan een nieuwe benadering	
<i>Meike Heessels, Jolanda Kroes, Daniëlle Damoiseaux, Trudy Dankers en Margriet Braun</i>	
16.1 Inleiding	211
16.2 Over eenzaamheid en sociaal isolement	212
16.3 Meeste interventies zijn niet effectief	213
16.4 De gefaseerde aanpak in lokale context	214
16.5 Lokale verbinding is voorwaarde voor slagen	215
16.6 Er is geen blauwdruk voor lokale samenwerking	216
16.7 Samenvatting	218

17 De aanpak van financiële problemen	221
De impact van schulden op het dagelijks leven	
<i>Nadja Jungmann</i>	
17.1 Inleiding	221
17.2 Wat is de invloed van schulden op het dagelijks leven?	221
17.3 Welke mogelijkheden zijn er om financiële problemen aan te pakken?	224
17.4 Noodzakelijke kennis	225
17.5 Kansen en risico's	226
17.6 Tot slot	227
18 Kwartiermaken in de wijk	231
Werken aan een gastvrije samenleving	
<i>Doortje Kal</i>	
18.1 Inleiding	231
18.2 Meedoen gaat niet vanzelf	233
18.3 Voorbeelden van kwartiermaakactiviteiten	235
18.4 Tot slot	237
19 Rehabilitatie in de wijk	241
Ondersteuning bij participatiedoelen	
<i>Annemarie Zijlstra en Lies Korevaar</i>	
19.1 Inleiding	241
19.2 Wat is rehabilitatie?	242
19.3 Rehabilitatie en de Wmo	244
19.4 Vier fasen van het rehabilitatieproces	246
19.5 Competenties en samenwerking in een wijkteam	254
19.6 Samenvatting	255
BIJZONDERE GROEPEN EN SITUATIES	257
20 Participatie van mensen met psychische kwetsbaarheid en verstandelijke beperkingen	259
Wijk en Participatie als goede praktijk	
<i>Simona Karbouniaris en Sascha van Gijzel</i>	
20.1 Inleiding	259
20.2 Mensen met een verstandelijke beperking	260
20.3 Mensen met psychiatrische problematiek	261
20.4 Kwaliteit van bestaan	262
20.5 Deelname aan de samenleving	263
20.6 Wijk en Participatie	264

20.7	Resultaten van onderzoek	265
20.8	Inzet van professionals	266
20.9	Tot slot	267
21	Werken met mensen met niet-aangeboren hersenletsel en hun naasten	271
	Ondersteuning in het dagelijks leven	
	<i>Mariët Brandts en Ellen M.J. Witteveen</i>	
21.1	Inleiding	271
21.2	Wat zijn de gevolgen van NAH voor het dagelijks leven?	272
21.3	Welke consequenties hebben de gevolgen van NAH op het leven van de mantelzorger en naasten?	273
21.4	Welke oplossingen zijn er gevonden om zo lang mogelijk thuis te wonen?	275
21.5	Initiatieven en instrumenten die bijdragen aan steun vanuit de omgeving	276
21.6	Welk verschil kunnen professionals maken?	278
21.7	Ter afsluiting	279
22	Werken met multiprobleemgezinnen	283
	Herstel van het gewone leven	
	<i>Mariska Zoon</i>	
22.1	Inleiding	283
22.2	De definitie van een multiprobleemgezin	283
22.3	Problemen met de hulpverlening	285
22.4	Een integrale aanpak	285
22.5	Eén vaste hulpverlener	286
22.6	De houding van de hulpverlener	288
22.7	Tot slot	289
23	Geweld in gezinnen: signaleren, stoppen en steunen bij herstel	293
	<i>Saskia Daru, Wilma Schakenraad en Ina van Beek</i>	
23.1	Inleiding	293
23.2	Wat is huiselijk geweld?	293
23.3	Wat is er zo speciaal aan?	294
23.4	Wat zijn de oorzaken van huiselijk geweld?	295
23.5	En wat moet en kan ik ermee?	295
23.6	Meldcode: de stappen concreet gemaakt	296
23.7	Veilig in de wijk	298
23.8	Tot slot	299

24 Verder met werken in de wijk	301
Slotbeschouwing	
<i>Marja Jager-Vreugdenhil, Jean Pierre Wilken en Anne-Marie van Bergen</i>	
24.1 Ontschotte kennis	301
24.2 Een kansrijke beweging	301
24.3 Grenzen	303
24.4 Betekenis voor professionaliteit	303
24.5 Politieke sensitiviteit	304
24.6 Transformatieleren	305
24.7 Kwaliteit van samenleven	306
Over de auteurs	311